

Skänninge.¹

Nordén saknade en inledning till stadens runinskrifter. Sedan Brate beskrev inskrifterna Ög 165–169 och Ög 239 hade fram till Nordéns tid bortåt tio ristningar påträffats. De flesta hittades vid de arkeologiska undersökningarna mellan åren 1929 och 1939 av S:ta Ingrids klosteruinområde. En sten, Ög 272, kan utgöra toppstycket till Ög 168. Räkñas den separat kände man vid årsskiftet 1947/48 till 16 runristningar från staden.

Såväl Brate som Nordén refererar inte till Hadorphs rannsaking från Skänninge (KB F h 7) (1678) Där anges från kyrkan: »Finnas och tuenne Runa stens fragmenta inne i kyrkan med några bookstäfuer och orma-Rijtningar.» Den ena är säkerligen Ög 167, men vilken den andra kan vara är okänt. Hadorph skriver även om hospitalsmurens runstenar »I denna spetals muur sittia några Runastens fragmenta», med dessa avses Ög 166 och Ög 168.

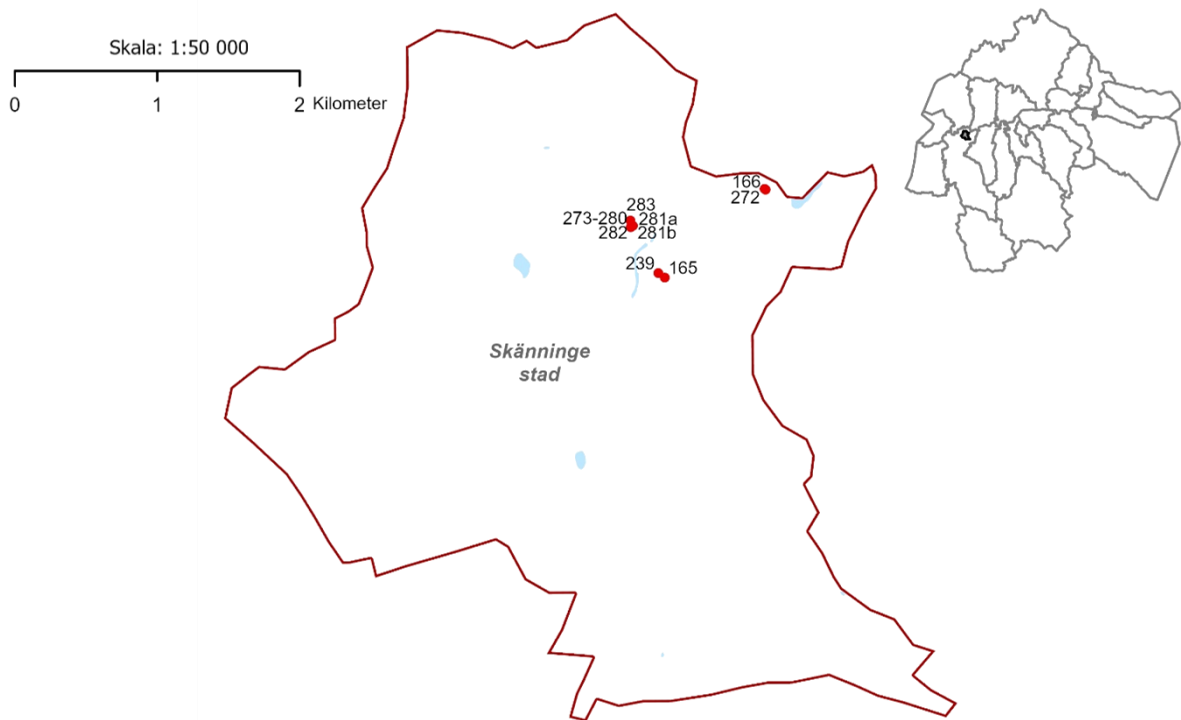

Fig. 166. Karta över runinskrifterna i Skänninge stad.

¹ Eftersom Nordén använder namnformen *Skenninge*, har den valts i rubriken. I den löpande texten i häradsbeskrivningen, liksom i annan text skriven av utgivaren, används dock formen *Skänninge*.

Ög 165. Vårfrukyrkan, Skenninge.

Pl. 87.

Litteratur: Teckning av C. I. A. Grevillius, juli 1874 (ATA); E. Wessén, Skänningebygdens runinskrifter, i: Skänninge stads historia (1929), s. 15 (med avbildningar av de tre sidorna).

Äldre avbildningar: A. Ridderstad, Foto i Östergötlands beskrivning II:2 (1918), s. 1124.

Den präktiga, nästan 2½ m. höga stenen står rest på kyrkoplanen med huvudsidan vänd mot stora torget. Den anträffades vid en reparation av kyrkan år 1874 liggande med baksidan uppåt som tröskel under norra kyrkodörren.

Inskrift:²

På framsidan: **purun** ·³ **risti** · **auk þir** × **bruþr** × **sunir** ·

5 10 15 20 25

Längs vänstra kanten: **tusta** × **iftir** · **sin faþu**

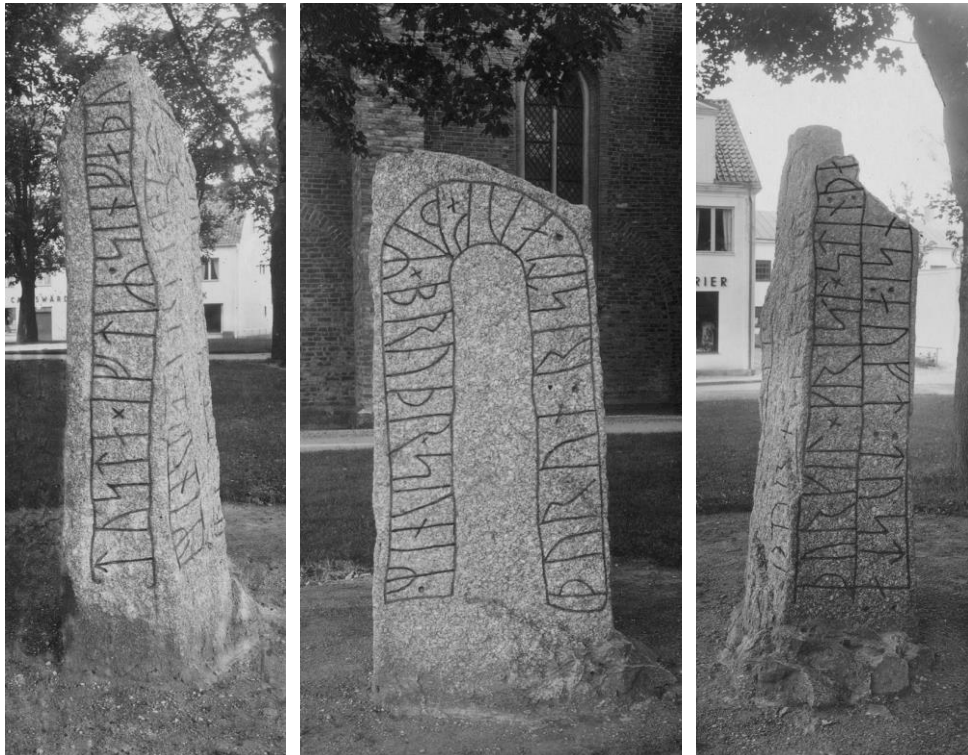
30 35 40

På högra sidan: **þurkil** × **krist** × **stin** : **þansi** : **auft**⁴ : **tusta** :

45 50 55 60 65 70

»Torun och bröderna, Tostes söner, reste (stenen) efter sin fader. Jag Torkel ristade denna sten efter Toste.»

Till läsningen: Wessén låter 5 n åtföljas av kryss, Brate och jag ha där sett en punkt. Märket är otydligt, vad som talar för punkt är, att nästa sk är en sådan. Mellan 39 och 40 har Brate en punkt, Wessén och jag räkna icke med något sk här, men ett svagt märke i stenen finnes verkligen. Framför 44 þ har Brate ett kryss, Wessén och jag räkna ej med ett sådant. Lika litet ha Wessén och jag kunnat finna något kryss framför 27 t som Brate däremot har utsatt.

Plansch 87. Ög 165. Vårfrukyrkan, Skenninge. Foto Nordén 1946. [Jansson skriver 1947 (om 87a): »Kraftigt retuscherad.» (om 87b): »Retuscher, duger» (om 87c): Kraftig retusch.]

² Jansson skriver i PM 1947: R[uninskr.] och ö[öfvers]. utgår. Även versen.

³ I marginalen skriver Wessén: Fotot har !

⁴ Samtidigt som den avslutande i-runa i **auf**t är struken av Wessén, står också i marginalen »Var finns 68 i?». På planschen finns ingen i-runa.

Förra delen av inskriften är avfattad i versform:

Þorunn resti ok þer brøþr,
synir Tosta, æftir sinn faþur.

Tydlig är Torun Tostes hustru. Torkel åter är den i Högby verksamme runristare, vars främsta verk är den stora, allmänt bekanta stenen över bonden Gullles fem söner (Ög 81). En annan av Torkels Högbystenar (Ög 82) är ägnad minnet av »Övind, Tostes son, som ägde Högby.»

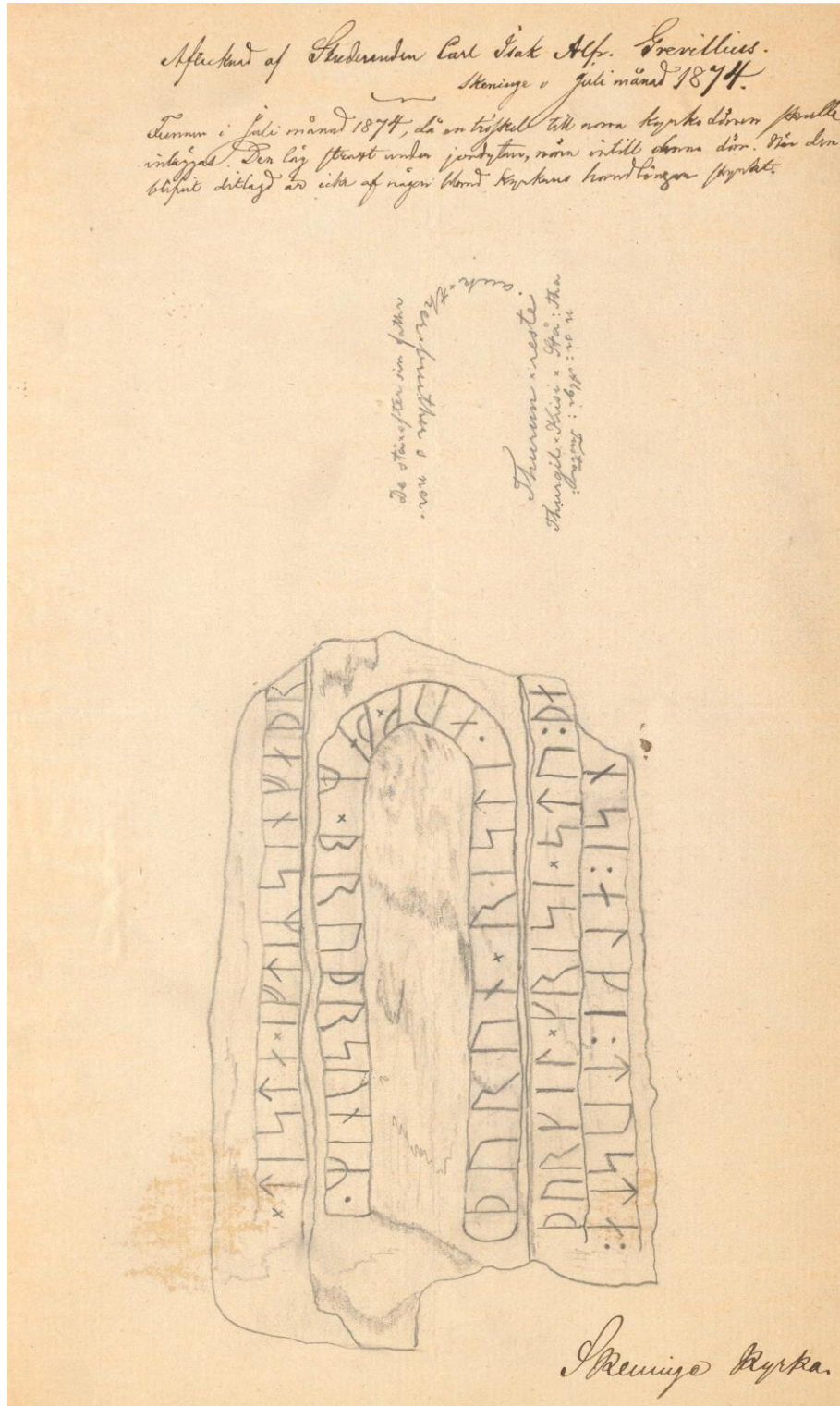

Fig. 167. Ög 165, Vårfrukyrkan, Skänninge. Teckning av C. I. A. Grevillius 1874 (ATA).

Ög 166. Hospitalet, Skenninge.

Pl. 86.

Litteratur: Teckning av Nescher⁵ över hospitalsmuren med de olika styckena av runstenen angivna, daterad 1670, i KB. Tryckt i Skänninge stads historia (1929), s. 54; C. F. Nordenskjöld, Brev till Riksantikvarien ^{25/2} 1887 och ^{2/3} 1887, (ATA); E. Ihrfors, Brev till E. Brate ^{28/12} 1917 och ^{5/1} 1918, (ATA); Skrivelser till och från Riksantikvarien i oktober 1925 (ATA); E. Wessén, Skänningebygdens runinskrifter, i: Skänninge stads historia (1929), s. 16–17; B. Cnattingius, skrivelse till Riksantikvarien rörande stenens förflyttning, jämte arbetsrapport 1929, ^{19/11} 1926, dnr 4565/26 resp. ^{31/5} 1929, dnr 2306/29 (ATA).⁶

Äldre avbildningar: E. Brenner, Teckning i Runstenar i Östergötland och Småland och Westergötland, aftecknade 1670, KB Fl 4c, se fig. 170 under nr 272; Utom Brates foto finns foto av stenens läge i Snytringe-bron, tagna av Bengt Cnattingius 1926 och 1929 (a.a.) (ATA).

I B 875 tecknas runstenen söndersprängd i tre delar, och som fyndplats anges hospitalsmuren. Med runslingorna nödtorftigt angivna avbildas de tre brottstyckena på deras plats i högra nedre delen av hospitalkapellets gavelsida i den teckning av ruinen, som år 1670 utfördes av Nescher.⁷ Kapellet, som är orienterat i öster-väster, är en rektangulär byggnad ungefärligen 10×12 m., sådant som det nu, med murfragmenten bevarade till manshöjd, ligger framgrävt och konserverat (sedan 1928). Hospitalet, som är vårt lands äldsta kända sjukhus, omnämnes omkr. 1220 såsom avsett för de spetälska från Västanstång och några Smålandshärad. Murningstekniken anger, att kapellet uppförts under 1200-talets förra hälft (Sven T. Kjellberg och Erik Lundberg i: *Skänninge stads historia*, s. 55). Då hospitalet är beläget på långt avstånd från staden — vandrigen ditut tar goda tio minuter — är det väl icke alldeles säkert, att alla de tre runstenar, som äro kända från 'hospitalsmuren', fraktats hitut från någon av stadens kyrkogårdar, en obekvämlig transport, men å andra sidan anger sig en av dem, den nu försvunna Ög 167, vara en kalkstenshäll av den från Eskilstunamonumenten välkända typen och bör alltså ha hämtats från en kristen kyrkogård, rimligen belägen inne i staden.

När den på 1670-talet ännu kvarstående gavelsidan av kapellet med de inmurade runstenarna sedan revs, är obekant, men två av brottstyckena av runstenen Ög 166 ha under 1800-talet suttit inkilade bredvid varandra i uppkörsbron till ladugården vid Stora Snytringe. I samband med utgrävningen och konserveringen av hospitalsruinen strax före den stora Skenningeutställningen 1929 uttogos fragmenten ur bron och fördes tillbaka till hospitalsområdet, där de sammansattes och restes. Då det tredje brottstycket icke hade kunnat anträffas, ersattes det med ett tillhugget stycke i granit, och detta överdrogs sedan med en tunna skålla av i stenens ton avfärgat sten kitt, vari sedan de felande runorna uppdrogos. Åtgärden var icke lycklig, ty med tiden avflagrade ytbeläggningsen, dock mycket ojämnt, och hela denna nytillsatta del verkar nu mycket trasig.

Stenen är nu 1,88 m. hög och nedtill 1,77 m. bred. Bredd upptill över nedre slinglinjen 0,69 m., slingans bredd 0,2 m.

Inskrift (med det felande efter B 875):⁸

bulti : auk : ulfr : ristu : stina : pisi [iftir : þrunt auk :] farulf : brupr : sina
 5 10 15 20 25 30 35 40 45 50

»Bolde och Ulv reste dessa stenar efter Trond och Farulv, sina bröder.»

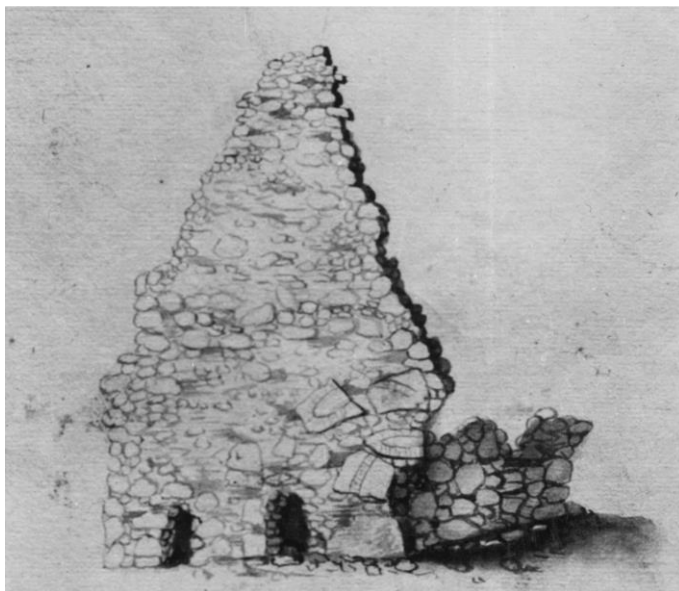

Fig. 168. Ög 166 och Ög 168. Hospitalet, Skenninge. Efter teckning av E. Brenner 1669–1670 i Neschers »Ritade kyrkor i Wadstena län», s. 13. KB Fm 30. Foto H. Andersson, 1928, Riksantikvarieämbetet (ATA).

⁵ Teckningen är gjord av Elias Brenner och publicerad av Nescher, se fig. 168.

⁶ Se även Cnattingius artikel Hospitalet i Skenninge. I: Linköpings stifts julbok (1929), s. 144–150.

⁷ I marginalen skriver Nordén: »Textbild: Neschers lavering klischeras efter originalet i K.B.», se fig. 168.

⁸ Jansson skriver i PM 1947: R[uninskr]. och ö[fters]. utgår.

Det har alltså funnits ännu en sten, och sannolikt har denna då blott varit korstecknad, såsom fallet är på andra ställen i landskapet (ex. Ög 48, Ög 244).

Fig. 169. Ög 166. Skänninge, Hospitalet.
Rekonstruktion av B. Cnattingius efter B 875 och
foto av B. Cnattingius 1926, dnr 4565/26 (ATA).

Plansch 86c. Ög 166. Hospitalet, Skenninge. Foto Nordén
1946. [Jansson skriver 1947: Retuscherad. Duger.]

Ög (168?), 272. Hospitalet, Skenninge.⁹

Pl. 86.

Litteratur: Sign. G. Ö—n i *Östgöta-Correspondenten* ^{20/8} 1929; Rapport till Riksantikvarien av Bengt Cnattingius, dat. i sept. 1929, med redogörelse för undersökningarna vid S:ta Carins kapell vid hospitalet, (ATA), *Hospitalet i Skenninge. I: Linköpings stifts julbok 1929*, s. 146; *Nya Dagligt Allehanda* ^{22/9} 1929.¹⁰

Äldre avbildningar: ¹¹ Foto av Bengt Cnattingius 1929, i ATA.

Vid undersökningarna 1928–9 framkom ett brottstycke av en runsten, som — ehuru som det vill synas upp- och nedvänd — restes bredvid den till kapellet återförda Ög 166. Det förefaller icke helt omöjligt att fragmentet utgör toppstycket av den i B 877 avbildade sten »i Spetals muren» (Ög 168), som sedan varit försvunnen, ehuru — det må genast medgivas — avslutningen på stenblocket upptill är så olika det i B 877 tecknade blockets topp, att man för att kunna räkna med identitet måste antaga, att stenens överdel delvis dolts av murbruk, då den **avbildades av tecknaren**, och därför av honom givits en felaktig form. Något sådant vore ju lätt tänkbart. Emellertid synas icke heller runornas form och placering gå särskilt väl samman med motsvarigheterna på **teckningen i Bautil**, och riktigtast är kanske därför att betrakta runstensfragmentet såsom återstoden av en förut icke känd sten. Stenen är över slingan med de tydligare runorna 0,78 m. hög och något längre över andra slingans sida. Största bredden är 0,65 m., slingans bredd 0,17 m.

Endast den ena sidans slinga och runor äro någotsånär lätta att urskilja, men hur slingans linjer gå upptill och nertill är ovisst. Då emellertid den andra sidans slinglinjer synas vilja böja av i riktning mot slingan nr 1, är det tänkbart, att stenen är toppstycket av en större runsten, vars slinga på vanligt sätt rundats upptill.

Till läsningen: Stenytan kring r. 1 är vittrad, men en hst skymtar svagt, och det vill t.o.m. synas, som om ett kolon funnits framför denna. Avståndet till nästa runa är så stort, att man väntade sig en bst t.h., men inga spår av en sådan låta nu iakttaga sig. 2 i är säker, likaså 3 l och 4 k. **R. 5:** Nedre delen av hst bevarad, övre delen har försvunnit med en släppa. **R. 6:** Svaga spår av hst, resten av runan har förvittrat, ehuru ytan där nu är slät och fast. — Den motsatta sidans slinga har linjerna endast på ett kort stycke tämligen bevarade, och resterna av några stavar skymta också, men i övrigt är ristningen utplånad. Möjligen skulle man kunna få fram fragment av ett s, men det hela är ytterligt ovisst.

Ristningens enda tämligen säkert läsbara parti är alltså runföljden ... : -**ilk**--...¹²

5

Plansch 86b. Ög 272. Hospitalet, Skenninge. Foto 1946 Nordén. [Vid fotot, som är inlagt upp-och-ner i planschdelen, står »Frigöres!» Jansson anger 1947: »För liten.»]

⁹ Stenen har signum Ög N272 i Samnordisk runtextdatabas (2020).

¹⁰ I *Nya Dagligt Allehanda* står: I västfasaden har en portalöppning och inne i kapellet sockeln till altaret anträffats. Denna sockel utgöres av en tegelmur, som befinner sig 1 m. från östra väggen. På en av stenarna, som rasat ner från muren, synas spår av runskrift, och stenen är tydligen basen till en stor runsten.

¹¹ I marginalen står: »Enligt Cnatt. finnes stenen hos Brenner.» Se fig. 170 nedan och fig. 168 vid Ög 166.

¹² Nordén skriver »...:ilk...», detta har dock i utgåvan redigerats enligt ovan med ledning av Wesséns noteringar och vad som står under »Till läsningen».

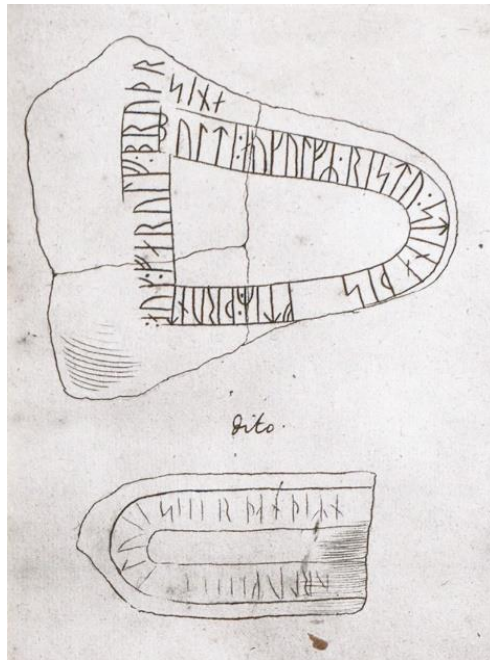

Fig. 170. Ög 166 och Ög 168. Hospitalet, Skänninge. Efter teckning av E. Brenner 1670, Runstenar i Östergötland och Småland och Westergötland, KB Fl 4c. Foto Riksantikvarieämbetet (ATA).

Fig. 171. Ög 168. Hospitalet, Skänninge. Efter B 877.

Ög 239. Vadstenagatan, Skenninge.

Pl. 88.

Litteratur: E. Wessén, Skänningebygdens runinskrifter, i Skänninge stads historia (1929), s. 17; Sven B.F. Jansson, rapport med avläsning av stenen till Riksantikvarien, ^{16/7} 1943, dnr 3201/43 (ATA), Ytterligare några nyfunna runinskrifter (i: Fornvännen 1943), s. 317; Arthur Nordéns redogörelse för konserveringsåtgärder sommaren 1946, dnr 4022/46 (ATA); Gillis Olson, Rapport till Riksantikvarieämbetet ^{18/12} 1946, dnr 5594/46 (ATA).

Äldre avbildningar: Foto av E. Wessén i a.a.; G. Olson, Foto 1946 (a.a.) (ATA).

Runristad kalkstenshäll med ena änden rundad, den andra plant avfasad, tydligen avsedd att ligga i markytan på samma sätt som de två hällarna Ög 273 och Ög 274 (se nedan), varvid man får tänka sig, att den plana änden legat an mot en rest sten, alldeles som de nyssnämnda bägge stenarna kantades av resta kalkstensflisor. I det lilla stenmuseet vid S:ta Ingrids kloster, vari hällen nu förvaras, har jag därför ansett mig berättigad att placera hällen i liggande ställning på marken och vid hällens plana ände rest det vackert ornerade men inskriftslösa blocket Ög 278. Detta är alltså ett blott musealt arrangemang: de bägge stenarna ha eljest intet med varandra att göra, runhällen Ög 239 har nämligen anträffades 1913 vid rivningen av ett hus i hörnet av Follinge- och Vadstenagatorna, där hällen låg inmurad i en bakugn, och stenen Ög 278 framkom vid klosterområdets utgrävning år 1937. Att bägge stenarna ställvis äro starkt förbrända är alltså inget bevis för en tidigare samhörighet.

Kalkstenen i Ög 239 har en gulröd anstrykning i tonen. Hällen, som förut var brusten i tre delar, har efter sammansättningen en längd av 1,25 m, och en **största bredd** nedtill av 0,66 m., upptill av 0,61 m.

Inskrift:¹³

kṽnar : lakṽi : stein : þena : eftir : kuṽlug : kunu : si-a : koṽa : auk : eftir ahsu : totur : sina : mu
 5 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55 60 65
 koṽa : guṽ : hielbi · saflu · þira bekia ·
 70 75 80 85 90

»Gunnar lade denna sten efter Gudlög, sin goda hustru, och efter Åsa, sin (mycket?) goda dotter. Gud hjälpe bägge deras själar!»

Till läsningen: Stenytan är vittrad, och det beror ibland på ett subjektivt avgörande, om man vill anse att sk utgöres av punkt (Wessén, Brate efter 5, 10, 14) eller kolon (med läsningen ovan sammanfaller delvis Sven B. F. Janssons). En verklig vansklighet erbjuder partiet 64—65 ovan. Wessén avböjer att i de fragmentariskt kvarstående linjer, som närmast synas ange runorna **mu**, se annat än rester av stenens ornamentik, och med honom överensstämmer Sven B. F. Jansson. I opposition mot Wessén räknar emellertid Brate här med runor och tar detta **mu** för en ofullgånge skrivning för ordet *miok*, 'mycket'. Jag skulle för egen del ha lättare att ansluta mig till Wessén-Jansson, om jag kunde se, hur den förutsatta ornamentiken i denna ristningsdel skulle vara utformad. Då man icke kommer ifrån, att övre delen av ett **m** samt ett kort stycke av mellanpartiet av dess hst jämte ett praktiskt taget helt bevarat **u** låta urskilja sig, synes det mig icke oberättigat att här räkna med ett ristat **mu**, hur man nu sedan vill förklara detsamma. — Att Wessén läser 11—15 som **stein**, har Brate utförligt bemött, samtidigt som han återger partiet som **stein**. Denna senare läsning är även Janssons och min. — R. 81 läsa Wessén och Brate som **f**, Jansson som **i**. Avgörandet är vanskligt: t.h. om hst finnes otvetydigt ett par snett uppåtriktade skårar såsom bistavarna till ett **f** (de framträda tydligt på mitt foto), och runans ställning till den följande är också sådan, som man väntade av ett **f**. Emellertid: även om det synes övertygande säkert, att de nämnda skårorna verkligen äro ristade, har jag avstått från att ifylla dem på bilden; jag läser runan som **f**. — Wessén läser r. 27 som **n**, Brate som **þ**. Genom runan går den spricka, som klivit stenen, hst:s övre och nedre delar skymta svagt, och en bygel t.h. om denna synes ganska säker. Jag läser därför med Brate den döda hustruns namn som **kuṽlug**.

¹³Jansson skriver i PM 1947: R[uninskr]. och ö[övers]. utgå.

Plansch 88a. Ög 239. Vadstenagatan, Skenninge. Foto 1946 Nordén. [Vid planschen står »Fällingegatan», här har angetts »Vadstenagatan» som i manuset. Jansson skriver 1947: Retuscherat. Duger.]

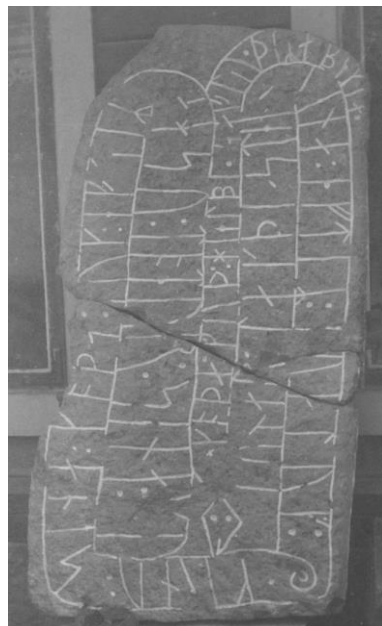

Fig. 172. Ög 239. Vadstenagatan, Skänninge. Foto 1913 E. Wessén. Brates samling, Runinskrifter 4 (ATA).

273. S:t Martins kyrka, nu S:ta Ingridis kloster, Skenninge.¹⁴

Pl. 88, 89.¹⁵

Litteratur: Östgöta-Correspondenten 8/10, 9/10, 6/11 1937, 6/9, 26/9, 9/10 1939, 25/11 1940; Svenska Dagbladet 9/10, 6/11 1937, 8/9, 20/10 1939; Norrköpings Tidningar 9/10, 6/11 1937; Svenska Morgonbladet 6/11 1937, 13/1 1938; Östergötlands Dagblad 6/11 1937; Motala Posten 8/11 1937; E. Pegelow, Skänninge en stad med forntida anor, i Norrköpings Tidningar 4/12 1937; O. Bengtzon i Östergötlands Dagblad 19/2 1938; B. Cnattingius, Rapport till Riksantikvarieämbetet 14/5 1938, dnr 2007/38 (ATA); Östgöta-bygdens Tidning 6/9, 20/9 1939, 20/11 1940; Notis i Stockholmstidningen 8/9 1939; Söderköpings-Posten 8/9 1939; Göteborgs-Posten 8/9, 27/9 1939; J. Cox i Östgöta-Correspondenten 8/9 1939; Cimbrishamns-Bladet 2/10 1939; Södermanlands Nyheter 2/10 1939; Sign. Geepe i Östgöta-Tidningen 16/10 1939; Öresunds-Posten 25/10 1939; H. Torselius i Östgöta-Correspondenten 28/10 1939; Grävningsberättelse av Berit Wallenberg till Riksantikvarien avseende grävningarna 1939, daterad 1940, dnr 2911/40 (ATA);¹⁶ Rapport av Sven B. F. Jansson till Riksantikvarien dat. 19/7 1943, med läsning, dnr 3200/43 (ATA), Ytterligare några nyfunna runinskrifter (i: Fornvännen 1943), s. 317; Rapport av Gillis Olson till Riksantikvarieämbetet 18/12 1946, dnr 5594/46 (ATA).

Äldre avbildningar: T. Lindell, Foto 1937 (Östergötlands museum); Foton av Berit Wallenberg 1939 (a.a.) (ATA), Ett återgivat av Tor Andræ, Ur det religiösa livet i Östergötland, i Sveriges bebyggelse, landsbygden, Östergötlands län bd II, (1947), s. 11; G. Olson, Foto 1946 (a.a.) (ATA).

Denna och närmaste följande kalkstenshäll äro av största intresse för kännedomen om de olika gravlägningsformerna under den äldsta kristna tiden och äga dessutom den märkligheten att i orört skick kvarligga över sin gemensamma grav, vars skelett alltså i orubbade lägen anträffades under hällarna. De klargöra, att vid sidan av de mer eller mindre monumentalt utarbetade kistor med sidohällar, gavlar och lockhäll, som efter det bevarade praktexemplaret från Eskilstuna vunnit namnkunnighet som 'Eskilstunakistor', vid sidan av de exempelvis från Västergötland kända tumborna eller de från Vinnerstadexemplaret Ög 9 kända resta kalkstenshällarna har det funnits stenar, till formen sammanfallande med en vanlig Eskilstunakistas lockhäll, vilka icke vilat på ett sarkofagunderlag utan placerats direkt i gräsytan, med skelettet jordat strax under hällen. Vid över- och nederändarna har ibland ställts en låg kalkstensflisa som markering.

De bägge hällarna anträffades vid Bengt Cnattingius' utgrävning 1937¹⁷ av området med den nu försvunna S:t Martins kyrkas kyrkogård, över vilken senare S:ta Ingridis kloster i slutet av 1200-t. anlagts. I närheten av de två gravarna anträffades här förtecknade hällar Ög 273—283. Dubbelgraven, var belägen närmast intill nordoständen av den källare till klostret, som inretts till ett stenmuseum, framgrävdes i orört skick, och stenarna lågo oskadda så när som på en spricka, som genomlöpte den ena stenen, Ög 274. Skeletten framgrävdes under hällarna på ett djup av 18 m. Av trycket under hällarna hade de pressats ut i längdriktningen, och den uppfattningen uppstod, att det varit män av säregen längd. Vid den sakkunniga undersökningen, utförd av ¹⁹ fastställdes emellertid, att de bägge döda haft normal manslängd.²⁰

Hällen Ög 273, som saknar kantflisor i bägge ändarna, är av ljusgul kalksten, lös i ytan, så att den mjölar sig vid borstning. L. 2,02 m., br. 0,74—0,67 m. Runorna äro överallt bevarade och tydligt huggna, men i ett trasigt, mindre parti av ena hörnet beröras ett par tre runor av skadan, ehuru rätt obetydligt.

Inskrift:

kufi + lagpi + stin + eftir × ygila + sun + sin · kuþ jalbi has sal

5 10 15 20 25 30 35 40

»Guve lade stenen efter (Ängle?), sin son. Gud hjälpe hans själ!»

Till läsningen: Tvekan om läsningen kan uppstå blott beträffade r. 33. Sven B. F. Jansson läser denna runa som i, vilket kanske är det riktiga. Men på hst:s mitt finas liksom antydningar till ett tvärande, mindre kryss, som på 38 h, och måhända är det ej uteslutet, att runan varit avsedd som ett h. Punkten i 7 är kanske något osäker — jfr grannhällens lakpi.

Medan kufi väl med säkerhet återger det från bl.a. en sörmländsk runsten, Sö 63 Fågelö (kufi), kända mansnamnet fsv. *Guvi*, är namnet **ygila** vanskligare att identifiera. Sven B. F. Jansson har föreslagit att uppfatta det som en onöjaktig skrivning för fsv. *Ængle*.

¹⁴ Stenen har signum Ög Fv1943:317A i Samnordisk runtextdatabas (2020).

¹⁵ Plansch 89a saknas bland planscherna. Nordén anger »Foto finnes i Berit Wallenbergs grävningsrapport i ATA.», därifrån har vald planschbild tagits.

¹⁶ Nordén lämnar plats för mer litteratur och skriver i marginalen: »tidningsartiklar, citeras senare!». Därövanför är inskrivet, med blyerts måhända av Wessén, referensen till Svenska Dagbladet, se ovan.

¹⁷ Nordén skriver »Berit Wallenbergs utgrävning 1939». Wessén anger »1937?» i marginalen. Se Bengt Cnattingius rapport till Riksantikvarieämbetet (ATA dnr 2007/38) där det framgår att utgrävningen 1937 leddes av Bengt Cnattingius.

¹⁸ Nordén har här lämnat plats för en måttuppgift — markerat i marginalen av Wessén. Av B. Wallenbergs rapport (ATA dnr 2007/38) framgår att skelettet under nr 273 påträffades på 57,3 cm djup och var begravt på 69—70 cm djup. Första skelettdelarna, i ordning, under nr 274 påträffades däremot strax under markytan, skelettet som ansågs som Guves (»Kufe» i Wallenbergs rapport) var däremot lagt på 58 cm djup.

¹⁹ Nordén har här, före och efter kommatecknet, lämnat plats för vem som utförde undersökningen och sannolikt varifrån denne kom — markerat i marginalen av Wessén. Enligt artikeln i Östgöta Correspondenten den 25/11 1940 utfördes undersökningen av »fröken Maj Florell med bistånd av docent Dahr».

²⁰ Nordén lämnar plats för ytterligare text — och har heller inte avslutat meningen med en punkt, vilket dock är tillagt i utgåvan.

Plansch 89a. 273, 274 (närmast). S:t Martins kyrka, nu S:ta Ingrids kloster, Skenninge. Foto Berit Wallenberg 1939 (ATA). Runhällarna i ursprungligt läge, fotot taget från söder.

Plansch 88b. 273, 274. S:t Martins kyrka, nu S:ta Ingrids kloster, Skenninge. Foto Nordén 1946. [Jansson skriver 1947: Retuscherat. Duger.]

Plansch 89b. 273, 274. S:t Martins kyrka, nu S:ta Ingrids kloster, Skenninge. Gravhällarna efter restaureringen 1946. Foto Nordén 1946.

274. S:t Martins kyrka, nu S:ta Ingrids kloster, Skenninge.²¹

Pl. 88, 89.

Litteratur: Se 273.²²

Äldre avbildningar: Se 273.

Omedelbart intill föregående häll, Ög 273, anträffades vid utgrävningen 1937²³ en annan av samma storlek (l. 2,04 m., br. 0,76 m.) begränsad upptill och nedtill av låga kalkstensflisor. Den var vid anträffandet brusten i två (vid mitt besök 1946 i tre) delar, men dessa sammankittades, samtidigt som stenarna försågos med en låg sockel, för att hindra vidare frostsprängning. Med undantag för denna sockel (i markytan under stenarna) samt stenkitts-tätningen vid de varandra berörande längdsidorna kvarligga de båda hällarna så som de anträffades, och de bägge skeletten befinna sig även under var sin häll. Så som de bägge hällarna ligga där med bevarat gravnehåll, representera de ett stycke ursprunglig kyrkogårdsmark från den äldsta kristna tiden i vårt land.

Inskriften, slingan och ena kortändens slingornament äro helt bevarade, men ornamentet i den andra kortänden är delvis svårt att nu följa.

Inskrift:

harani : lakpi : ufir : kufa : faþur : sint : kup : hialbi : saoi

5 10 15 20 25 30 35 40

»Rane lade över Guve, sin fader. Gud hjälpe själen.»

Till läsningen: I 12 **u** finnes en svag gropighet mellan hst och bst, som kunde tänkas förvandla runan till ett **y**, men sannolikt är den naturlig.

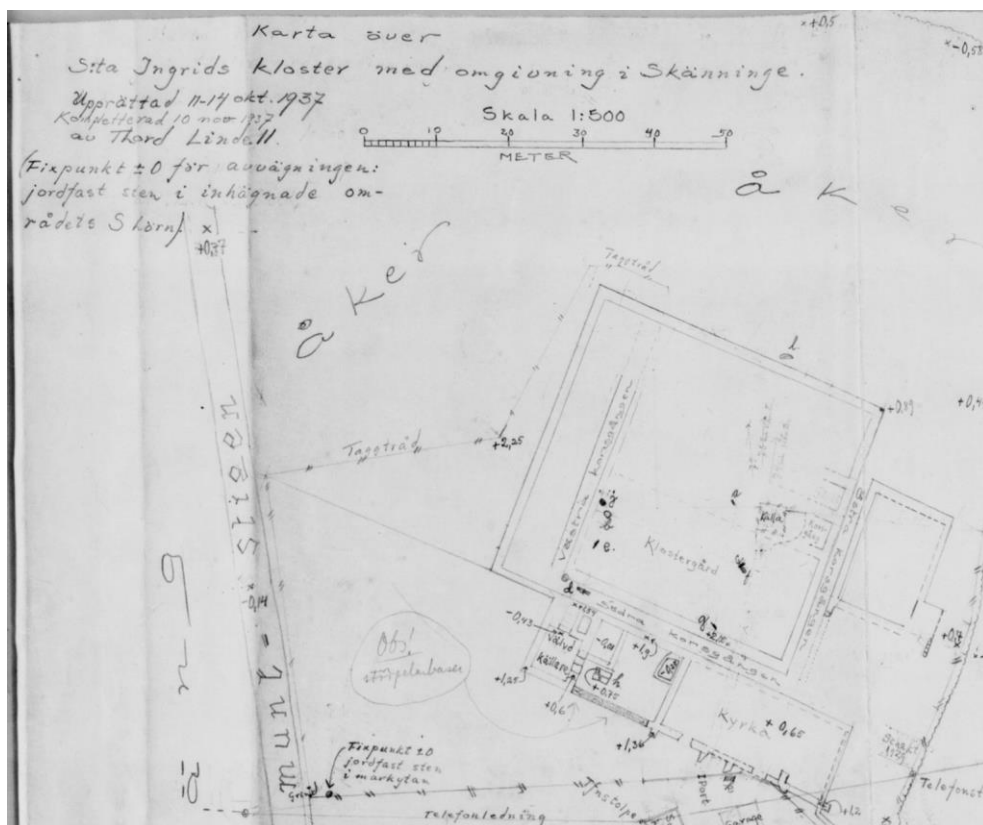

Fig. 173. S:ta Ingrids klosterområde, Skenninge. Utdrag ur karta av T. Lindell 1937, dnr 2007/38 (ATA) »h» i södra delen av området, väster om »Kyrka», visar fyndplatsen för gravhällarna 273 och 274. Hela kartan återges som figur 182 vid 283, sid. 306.

²¹ Stenen har signum Ög Fv1943;317B i Samnordisk runtextdatabas (2020).

²² Nordén anger »som föregående».

²³ Nordén skriver 1939. Här rättat till 1937 utifrån tidningsuppgifter och B. Cnattingius rapport, dnr 2007/38 i ATA.

275. S:t Martins kyrka, nu S:ta Ingrids kloster, Skenninge.²⁴

Pl. 90.

Litteratur: Rapport till Riksantikvarien med läsning av Sven B. F. Jansson, ^{16/7} 1943, dnr 3202/43 (ATA), Ytterligare några nyfunna runinskrifter (i: Fornvännen 1943), s. 317.

Kalkstenshäll, fragmentarisk, bredd över den bevarade smaländen 0,52 m., över brottstället 0,58 m. Dekor i kraftig relief. Hällen har tjänstgjort som lock till en Eskilstunakista, men då den nu i stenmuseet vid S:ta Ingrids kloster placerats i den av olika fragment sammanställda kistan, anger detta ingen bekant, ursprunglig samhörighet mellan locket och de andra delarna. Locket har framkommit vid Berit Wallenbergs utgrävningar 1937–1939²⁵, men de närmare fyndomständigheterna äro mig obekanta.

Inskrift:

: uiker : lagp... kus : mopir
 5 10 15

»Viger lade ... Guds moder.»

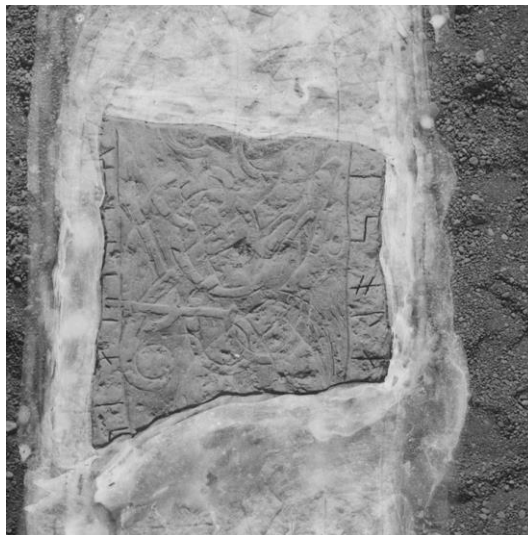
Plansch 90a. 275. S:t Martins kyrka, nu S:ta Ingrids kloster, Skenninge. Foto Nordén 1946 (ATA). [Vid planschen står »Frilägges». Jansson skriver 1947 om plansch 90a och 90b: Retuscherade. Duger

276. S:t Martins kyrka, nu S:ta Ingrids kloster, Skenninge.^{26, 27}

Pl. 90, 91.

Äldre avbildning: Foto av A. Billow 1919 (ATA, snabbinventeringen, 1634:9).

Brottstycke av nederdelen av lockhäll till Eskilstunakista, av mörkgrå kalksten med särskilt vacker, detaljrik ornering med i varandra inslingrade smala ormar. Måtten 0,57 × 0,51 m. Längs ena sidan löper inskriften ...isola..., längs den andra ...s : ia...r (eller u) ...^{28, 29}

Plansch 90b. 276. S:t Martins kyrka, nu S:ta Ingrids kloster, Skenninge. Foto Nordén 1946 (ATA). [Vid planschen står »Omgivningen intäckes!». Jansson skriver 1947 om plansch 90a och 90b: Retuscherade, b i det upp målade. Duger ej.]

²⁴ Stenen har signum Ög Fv1943:317C i Samnordisk runtextdatabas (2020).

²⁵ Utgrävningarna 1937 leddes av Bengt Cnattingius, medan utgrävningen 1939 leddes av Berit Wallenberg, jämför under nr 273 ovan.

²⁶ Stenen har signum Ög N276 i Samnordisk runtextdatabas (2020).

²⁷ Fotografiet från 1919 i ATA, se fig. 174, är där uppfört under Vårfrukyrkan (stadskyrkan), varför fragmentet snarare borde ha förts dit och inte till S:t Martins kyrka, jämför fotnot 29.

²⁸ Nordén skriver i manuset sia....r (eller u). Detta rättar Wessén så att det i marginalen står :? mellan s och i-runorna, tre punkter istället för fem mellan a- och r-runorna samt avslutande tre punkter. Skiljetecknet markeras med punkt i utgåvan, ej frågetecken. Av planschen framgår att inskriften har rester av, antagligen, fyra runor plus en korsande slinga mellan a- och r-runorna, varför läsningen av det aktuella partiet snarast borde ha återgetts ----.

²⁹ På en lös lapp i manuset, vid utgivarens genomgång placerad efter sidan 74 med Ög 55, 56 och 251, skriver Nordén: »Har jag medtagit den lockhäll från Eskilstunakista, som finnes i Skeninge stadskyrka? Finns 1949 20/9 fotograferad och upplikstrad i ATA men endast på kyrkan, ej i runkapseln. Jag föreslog kopiering och arkivering även bland Runinskrifterna.» Fotografiet togs 1919, se fig. 174.

Fig. 174. 276. S:t Martins kyrka, nu S:ta Ingrids kloster, Skänninge. Foto A. Billow 1919 (ATA).

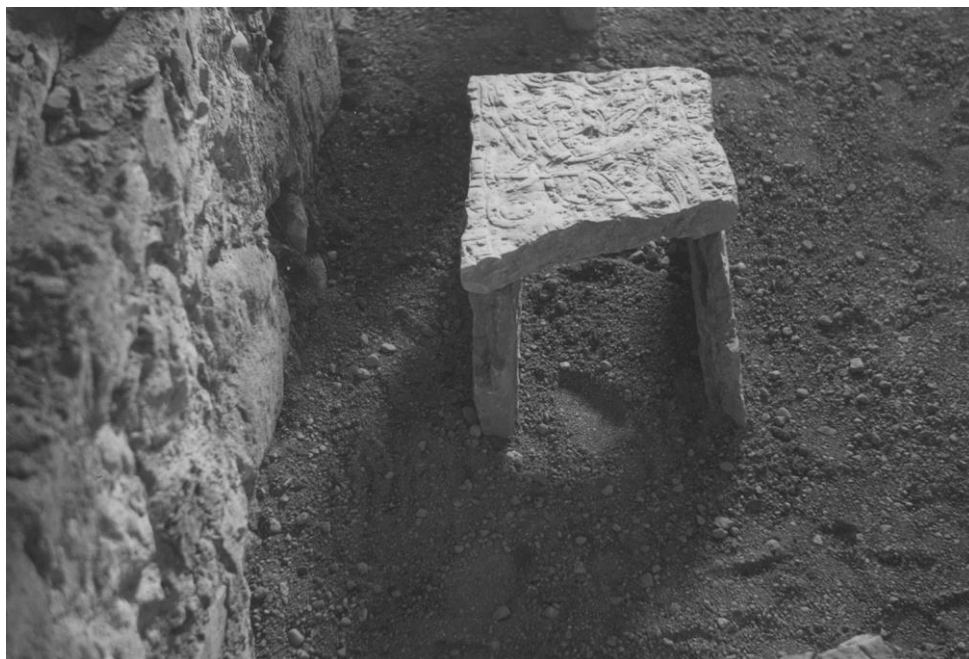

Fig. 175. 276. S:t Martins kyrka, nu S:ta Ingrids kloster, Skänninge. Foto A. Nordén 1946 (ATA).

277. S:t Martins kyrka, nu S:ta Ingridis kloster, Skenninge.³⁰

Pl. 91.

Litteratur: Sven B. F. Janssons rapport till Riksantikvarien, med läsning, ^{16/7} 1943, dnr 3202/43 (ATA), Ytterligare några nyfunna runinskrifter (i: Fornvännen 1943), s. 317.

Litet fragment av lockhäll, tydligen nederänden, 0,23 × 0,17 m. Kalksten. Innehåller en bit av slingan med runorna ...kus · ṁ..., »... Guds moder». ³¹

Plansch 91b. 277. S:t Martins kyrka, nu S:ta Ingridis kloster, Skenninge. Foto Nordén 1946 (ATA). [Vid planschen står »Förstoras 3/1». Jansson skriver 1947: För liten]

278. S:t Martins kyrka, nu S:ta Ingridis kloster, Skenninge.³²

Pl. 90.

Litteratur:³³ Karta till B. Cnattingius rapport till Riksantikvarien, dnr 2007/38 (ATA).

Äldre avbildningar: Foton 1938 (Östergötlands museum och ATA, dnr 2911/40); G. Olson, Foto 1946, dnr 5594/46 (ATA).

Häll av kalksten, största bredd 0,73 m., synlig höjd vid nuvarande uppställning 0,52 m. Hällen är upptill rundhuggen men nedtill rak och här med den naturligt formade ytan bevarad. Den är ornerad med ett konstrikt kopplat kors på framsidan och ett mera enkelt spiralmotiv på baksidan, men runinskrift saknas. Allt anger, att stenen stått rest invid änden av en i markytan liggande gravhäll, som väl haft den väntade inskriften, men såsom under Ög 239 framhållits, är dess nuvarande placering i S:ta Ingridis klostrets stenmuseum blott ett musealt arrangemang. Stenen är förbränd till långt in i grytet över större delen av baksidan och på framsidans övre vänstra hörn. Vid min rengöring täckte ännu ett lager av sot och kol ytan. Hällen har alltså tjänstgjort som bottenplatta i någon av klostrets ugnar. De närmare fyndomständigheterna äro mig emellertid obekanta^{34, 35}.

En mindre bit av stenens ena hörn fattades och har ersatts med cement.

Plansch 90c och d. 278. S:t Martins kyrka, nu S:ta Ingridis kloster, Skenninge. Stenens fram- och baksida. Framför nr 278 ligger Ög 239. Foto Nordén 1946 (ATA). [Vid planscherorna står »Frilägges!». Nordén anger felaktigt »Ög 277». Jansson skriver 1947: Duger ej.]

³⁰ Stenen har signum Ög Fv1943;317D i Samnordisk runtextdatabas (2020).

³¹ Nordén anger tolkningen: »Guds m...», vilket här har redigerats till Janssons tolkning i Fornvännen.

³² Stenen har signum Ög N278 i Samnordisk runtextdatabas (2020).

³³ Nordén anger »Berättelse till RA av Berit Wallenberg 1937 över utgrävningar vid S:ta Ingridis kloster, i ATA.» Men det var B. Cnattingius som gjorde utgrävningen 1937 och Wallenberg nämner inte hällen i sin rapport från grävningen 1939 (ATA dnr 2911/40).

³⁴ Wessén markerar ordet och skriver i marginalen: B. Wallenbergs berättelse?

³⁵ Gavelhällen kan vara identisk med den som på kartan till rapporten dnr 2007/38 (ATA) betecknas »j», se kartan vid nr 283 nedan, och utdrag vid nr 274 ovan. Hällen skulle då ha hittats 1937. Beskrivningen på kartan lyder »Gavelhäll. Låg med ornerad sida nedåt på 0,9 m dj.»

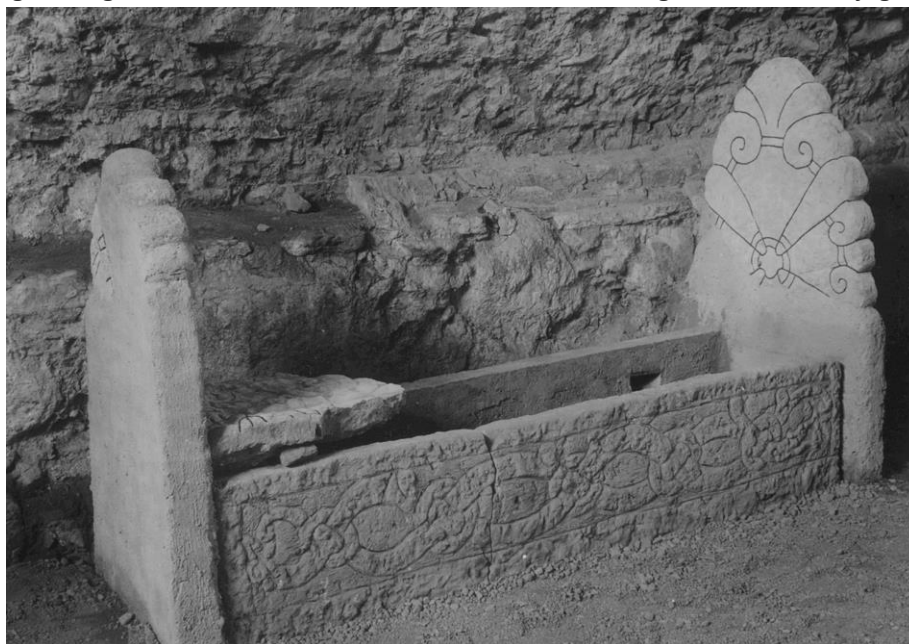
279. S:t Martins kyrka, nu S:ta Ingrids kloster, Skenninge.³⁶

Pl. 92.

Litteratur:³⁷ Sign. G. Ö–n i Östgöta-Correspondenten ^{20/8} 1929; Nya Dagligt Allehanda ^{22/9} 1929; Bengt Cnattingius, Rapport till Riksantikvarieämbetet ^{15/11} 1929, dnr 4938/29 (ATA); H. Torselius i Östgöta-Correspondenten ^{28/10} 1939; Arthur Nordéns redogörelse för konserveringsåtgärder sommaren 1946, dnr 4022/46 (ATA); Rapport av Gillis Olson till Riksantikvarieämbetet ^{18/12} 1946, dnr 5594/46 (ATA).

Äldre avbildningar:³⁸ B. Cnattingius och F. Nibbelblad, Foton 1929, (Östergötlands museum och ATA, dnr 4938/29); B. Cnattingius, Foto 1938 (Östergötlands museum); G. Olson, Foto 1946 (a.a.) (ATA).

Häll av ljusgrå kalksten med kraftigt relieferad ornering, l. 2,10 m., nuv. höjd över marken 0,42 m., det ornerade partiets h. 0,27 m. Utgör den helt bevarade sidohällen till en Eskilstunakista och insattes 1946 i den rekonstruerade kistan i S:ta Ingridsklostrets stenmuseum.³⁹ Hällen anträffades vid Berit Wallenbergs grävningar 1937–39,⁴⁰ men över de närmare omständigheterna känner jag intet.

Plansch 92a. 279 och 280. S:t Martins kyrka, nu S:ta Ingrids kloster, Skenninge. Foto 1946 Nordén.

Fig. 176–178. 279. S:t Martins kyrka, nu S:ta Ingrids kloster, Skänninge. Efter foton 1929 F. Nibbelblad (176, från väster, graven undersökt), (177, södra korsgången med hällen i förgrunden), (178, hällen från ONO), dnr 4938/29 (ATA), fotona även i Östergötlands museum.

³⁶ Stenen har signum Ög N279 i Samnordisk runtextdatabas (2020).

³⁷ Nordén anger »T.v. obekant».

³⁸ Nordén anger »t.v. obekant».

³⁹ Cnattingius skriver i sin rapport (dnr 4938/29, ATA) »Hällen, som i sin ornamentik har vissa likheter med Väversundahällen, Brate 55, visar två drakar slingrande om varandra [...]. På högra sidan, där ristaren börjat sitt arbete, är den ena drakens huvud och den andras stjärt synnerligen väl proportionerade. Men på vänstra sidan, där ristaren slutat, är både huvud och stjärt synnerligen förkrympta och hopträngda.»

⁴⁰ Sidohällen påträffades redan 1929, se Bengt Cnattingius rapport, dnr 4938/29 (ATA) och fig. 176–178. Cnattingius skriver »Det intressantaste fyndet utgjordes [...] av en ornerad kalkstenshäll, som låg med överkanten 0,485 m. och underkanten 1,107 m. under o.p i SV. korsgångshörnet. Den låg under brandlagret, men jorden visade spår av att vara omrörd [...]. Hällen var tuslagen men f.ö. fullständig. Mot dess Ö. sida stod en kort gavelhäll». Cnattingius återkommer senare till gavelhällen och skriver om den: »Stenpackningen, som omgav kistans Ö. del, bortogs. Det visade sig då, att under stenpackningen stod en ornerad gavelhäll av kalksten. Dess högsta punkt var ung. 0,40 och lägsta 1,0. Stenen befanns sig säkerligen ej i ursprungligt läge». Senare i rapporten skriver Cnattingius »På ett avstånd av ung. 0,75 m. S. om den ornerade hällen låg ett ganska väl bevarat skelett [...]. På detta djup påträffades också rester, inalles 3 st., av en ornerad gavelhäll. Sedan även detta skelett upptagits låg här orörd lager på ett djup av 1,18 m.». Tyvärr går det inte att identifiera denna gavelhäll och de tre gavelhällsfragmenten med stenar som Nordén beskriver. Inte heller går det att avgöra vilken gavelhäll som omtalas i slutet av Cnattingius rapport, han skriver där: »Den sista veckans undersökningar ägnades åt rekognosceringsgrävningar å norra och nordöstra klosterområdet. Det visade sig då, att på Ö. sidan sträckte sig murarna ända till 40 m. ut i åkern från SÖ. Korsgångshörnet räknat. Här stötte till en mur i V.–Ö. riktning. Ännu 58 meter N. om samma punkt hittades ett golv av tegel jämte murrester. [...] Här hittades också en bit av en ornerad gavelhäll».

Plansch 92b. 279 och 280. S:t Martins kyrka, nu S:ta Ingridis kloster, Skenninge. Foto 1946 Nordén. [Jansson skriver 1947: Duger ej.]

280. S:t Martins kyrka, nu S:ta Ingridis kloster, Skenninge.⁴¹

Pl. 92.

Litteratur: E. Pegelow, Sexton samvetsömna sålla sand, i Svenska Dagbladet 5/12 1937; O. Bengtzon i Östergötlands Dagblad 19/2 1938.

Äldre avbildningar: T. Lindell, Foto 1937 (Östergötlands museum); Foto i Svenska Dagbladet 5/12 1937; Foto i Östergötlands Dagblad 19/2 1938 (även i Östgöta-Correspondenten 28/10 1939); Foton 1938 (Östergötlands museum och ATA, dnr 2911/40); G. Olson, Foto 1946, dnr 5594/46 (ATA).

Fragment av två gavelhällar till Eskilstunakista, av ljus gulaktig kalksten, det ena brottstycket 0,75 × 0,66 m., det andra 0,27 × 0,22 m. De äro exakt lika ornerade, men det mindre fragmentet utgör, efter dekorationsmönstrets anvisningar, icke en del av det större utan har ingått i kistans andra gavelhäll.⁴² I enlighet härmed ha de insatts i en rekonstruktion av en sådan Eskilstunakista i stenmuseet vid S:ta Ingridis kloster. Brottstyckena äro lika ornerade på fram- och baksidorna. De bära icke någon runinskrift.⁴³

Fig. 179. 280. S:t Martins kyrka, nu S:ta Ingridis kloster, Skänninge. Efter foto i Östergötlands museum 1938.

281a. S:t Martins kyrka, nu S:ta Ingridis kloster, Skenninge.⁴⁴

Pl. 91.

Äldre avbildningar: Foton 1938 (Östergötlands museum och ATA, dnr 2911/40).

Tre fragment av stående häll av ljusgrå kalksten. Nederändan, som stått i jorden, har måtten: bredd överst i brottkanten 0,73 m., tj. 5,5 cm. De bägge andra styckena mäta 0,27 × 0,18 resp. 0,15 × 0,13 m. Inga runor. De förvaras i stenmuseet vid S:ta Ingridis kloster.⁴⁵

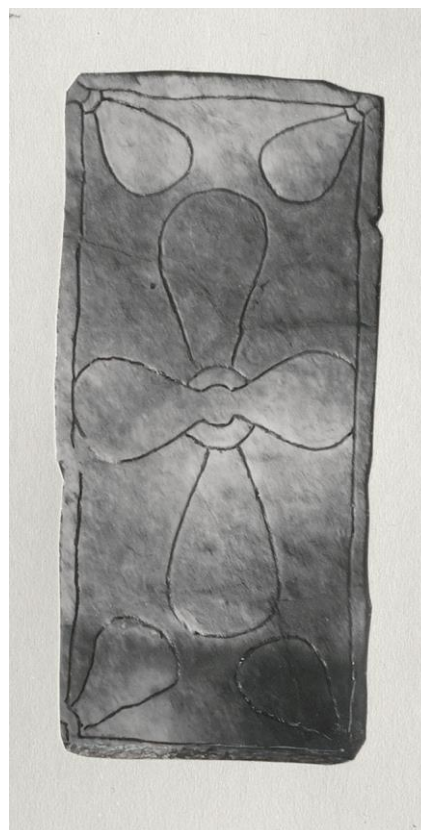
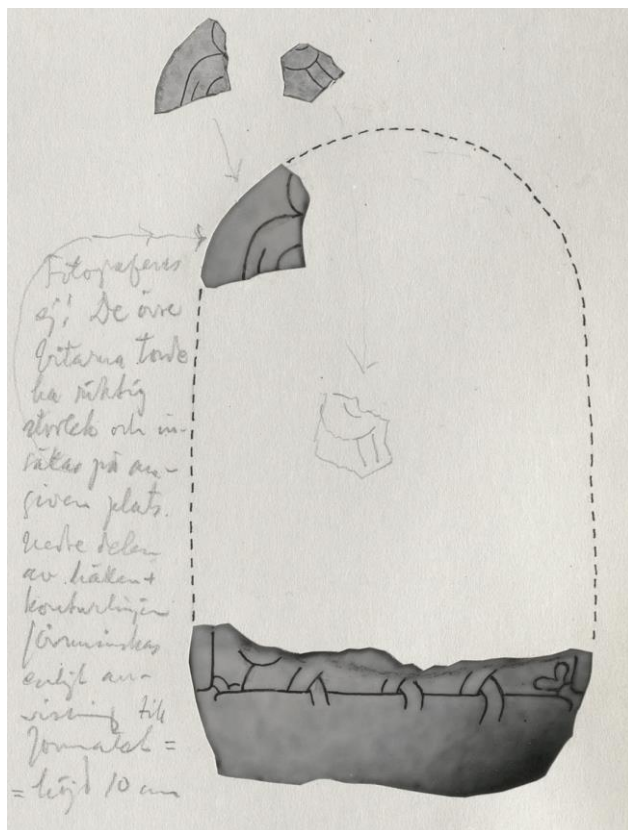
⁴¹ Stenen har signum Ög N280 i Samnordisk runtextdatabas (2020).

⁴² Enligt foton från 1938 i Östergötlands museum och i rapport i ATA, dnr 2911/40, samt foto i Svenska Dagbladet 5/12 1937 har fragmenten passning, se figur 179, sålunda utgör fragmenten en del av en gavelhäll.

⁴³ Gavelhällan är identisk med den som i rapporten och på kartan till rapporten dnr 2007/38 (ATA) betecknas »b», se kartan vid nr 283 nedan, och utdrag vid nr 274 ovan. Hällan hittades 1937. Beskrivningen på kartan lyder »Överdel av gavelhäll till stenkista, ornerad sida uppåt, på 0,85 m. dj. (även undersidan ornerad; ett hörnstycke avslaget.». B. Cnattingius skriver i rapporten (dnr 2007/38, ATA) att hällan »hittades i områdets västra del och utgöres av övre hälften av en gavelhäll. Låg på 0,85 m. dj.»

⁴⁴ Stenen har signum Ög N281A i Samnordisk runtextdatabas (2020).

⁴⁵ Den större hällan är sannolikt identisk med den som rapporten och på kartan till rapporten dnr 2007/38 (ATA) betecknas »c», se kartan vid nr 283 nedan och utdrag vid nr 274 ovan. Hällan hittades 1937. Beskrivningen på kartan lyder »Underdel av gavelhäll, 0,1 m dj. Ornerad på ena sidan. Orient. N-S.» B. Cnattingius skriver i rapporten (dnr 2007/38, ATA) »fragment av gavelhäll nära källan på klostergården. Låg på 1 m dj. och var orienterad i N-S.» Fynd-

Plansch 91c och 91d. 281a och 281b. S:t Martins kyrka, nu S:ta Ingridis kloster, Skenninge. Foto 1946 Nordén. [Nordén skriver om 91c, vilken även betecknas 91d: »Fotograferas ej! De övre bitarna torde ha riktig storlek och insättas på angiven plats. Nedre delen av hällen + konturlinjen förminskas enligt anvisning till formatet = höjd 10 cm» Jansson skriver 1947: »Kan ej göras! Allt retusch!«]

281b. S:t Martins kyrka, nu S:ta Ingridis kloster, Skenninge.⁴⁶ Pl. 91.

Litteratur: E. Pegelow, Sexton samvetsömna sälla sand, i Svenska Dagbladet 5/12 1937.

Äldre avbildningar: Foto i Svenska Dagbladet 5/12 1937; Foto 1938 (Östergötlands museum och ATA, dnr 2911/40); G. Olson, Foto 1946, dnr 5594/46 (ATA).

Täckhäll av mörkgrå kalksten, avsedd att ligga i markytan (att döma av storleken: över en barngrav). Måtten: l. 0,77, br. 0,34–0,37 m., tj. 3–4 cm. Ornerad med ett kors i mitten och »öglor» i hörnen. Inga runor.⁴⁷

platsen var strax söder om källan. De båda mindre fragmenten som Nordén för samman med den större hällen nämns inte på kartan eller i rapporten, men ligger ovanpå nr 282 på fotografier från 1938 (Östergötlands museum och ATA).

⁴⁶ Stenen har signum Ög N281B i Samnordisk runtextdatabas (2020).

⁴⁷ Hällen hittades 1937 och är identisk med den som i rapporten och på kartan till rapporten dnr 2007/38 (ATA) betecknas »f», se kartan vid nr 283 nedan och utdrag vid nr 274 ovan. Beskrivningen på kartan lyder »Häll, ornerad sida uppåt; l. 77 cm, br. 37 ± 35 cm. Sprucken i flera bitar.» B. Cnattingius skriver i rapporten (dnr 2007/38, ATA) »lockhäll, 0,77 x 0,35 – 0,37 m. Låg nära c med den ornerade sidan uppåt». Fyndplatsen var precis öster om föregående häll, strax söder om källan på klostergården.

282. S:t Martins kyrka, nu S:ta Ingridis kloster, Skenninge.^{48, 49} Pl. 91.

Äldre avbildningar: Foton 1938 (Östergötlands museum och ATA, dnr 2911/40).

Brottstycke av sidohäll till Eskilstunakista, av ljusgrå kalksten, tunn. Måtten: l. 0,70, det ornerade partiets h. 0,20 m. Hällens tjocklek 6 cm. Orneringen har en gracil prägel.⁵⁰

Plansch 91a. 282 och 276. S:t Martins kyrka, nu S:ta Ingridis kloster, Skenninge. Foto 1946 Nordén.

Fig. 180. 278, 280, 282, 281a. S:t Martins kyrka, nu S:ta Ingridis kloster, Skänninge. Foto 1938, sannolikt B. Cnattingius (Östergötlands museum).

⁴⁸ Stenen har signum Ög N282 i Samnordisk runtextdatabas (2020).

⁴⁹ I manuset står denna inskrift före den föregående, i utgåvan har de sorterats i nummerordning, i enlighet med Nordéns anvisningar.

⁵⁰ Hällan påträffades 1937 och är identisk med den som i rapporten och på kartan till rapporten dnr 2007/38 (ATA) betecknas »g», se kartan vid nr 283 nedan och utdrag vid nr 274 ovan. Beskrivningen på kartan lyder »Häll, lodrät. Ornerad på N-sidan. Längsida till stenkista. Ornerad längs uppkanten. Överkanten c:a 1 m. under markytan.» B. Cnattingius skriver i rapporten (dnr 2007/38, ATA) »fragment av en långsida, 0,73 x 0,57 m. Låg nära invid södra korsgångens norra (inre) mur».

283. Vid den äldsta Vadstenvägen, S:ta Ingrids klosterområde, Skenninge.⁵¹

Pl. 93.

Litteratur: Norrköpings Tidningar 6/11 1937; Östgöta-Correspondenten 6/11 1937; Motala Posten 8/11 1937; O. Bengtson i Östergötlands Dagblad 19/2 1938; B. Cnattingius, Rapport till Riksantikvarieämbetet 14/5 1938, dnr 2007/38 (ATA); Arthur Nordéns redogörelse för konserveringsåtgärder sommaren 1946, dnr 4022/46 (ATA); Gillis Olson, Rapport till Riksantikvarieämbetet 18/12 1946, dnr 5594/46 (ATA).⁵²

Äldre avbildningar: ⁵³ B. Cnattingius, Foton 1937 (Östergötlands museum); G. Olson a.a. (ATA).

Runstenen, som framkom vid utgrävningarna å klosterområdet år 1937⁵⁴ men då icke ägnades närmare uppmärksamhet utan förblev liggande i den blottade mursockeln i klosterkomplexets västligaste del, restes 1946 på den plats, där den lades efter anträffandet. Det är blott ett fåtal meter från det ställe, där markformationen antyder, att den gamla Vadstenvägen passerat över klosterområdet och lämnat detta. Såvida icke stenen en gång stått rest närmare S:t Martinskyrkans övriga gravvårdar i klosterområdets motsatta ände och blott fraktats hit för att inläggas i murverket, får det tänkas, att den en gång rests invid landsvägen här. Det senare alternativet förefaller vara det rimligaste; stenen är nämligen även i sitt nuvarande sönderslagna skick mycket tung, och det synes föga sannolikt, att man transporterat den över klosterområdet hit till väständen, då man ju hade samma behov av blockstenar även i den del, där stenen finge antas ha stått.

Stenblocket, som är av ljus granit, har kluvits ändalångs något snett förbi mittlinjen, och det större partiet är det, som bevarats. Såväl ornament som runor stå skarpt huggna.

Inskrift:

...tir : iskil : brupur : sin : ...
5 10 15

»... efter Eskil, sin broder, ...»

Plansch 93a. 283. Äldsta Vadstenvägen, S:ta Ingrids kloster, Skenninge. Foto Nordén 1946. [Jansson skriver 1947: Duger.]

⁵¹ Stenen är en del av Ög 62 i Samnordisk runtextdatabas (2020).

⁵² I marginalen står: »Tidningsnotiser, i ATA.».

⁵³ I marginalen står: Finns sådana?

⁵⁴ I texten är infört två frågetecken med blyerts. Enligt plan, se figur 181, blev stenen »anträffad 4.11.37». Se också notis i Norrköpings tidningar den 6/11 1937. I B. Cnattingius rapport (ATA dnr 2007/38) anges »Strax intill [utanför norra korsgångsmuren] (vid l å planen) påträffades en runsten, som framtog. Den kommer att beskrivas i den rapport, som undertecknad avlåter efter nästa grävningsperiod.» Någon sådan rapport har dock inte påträffats.

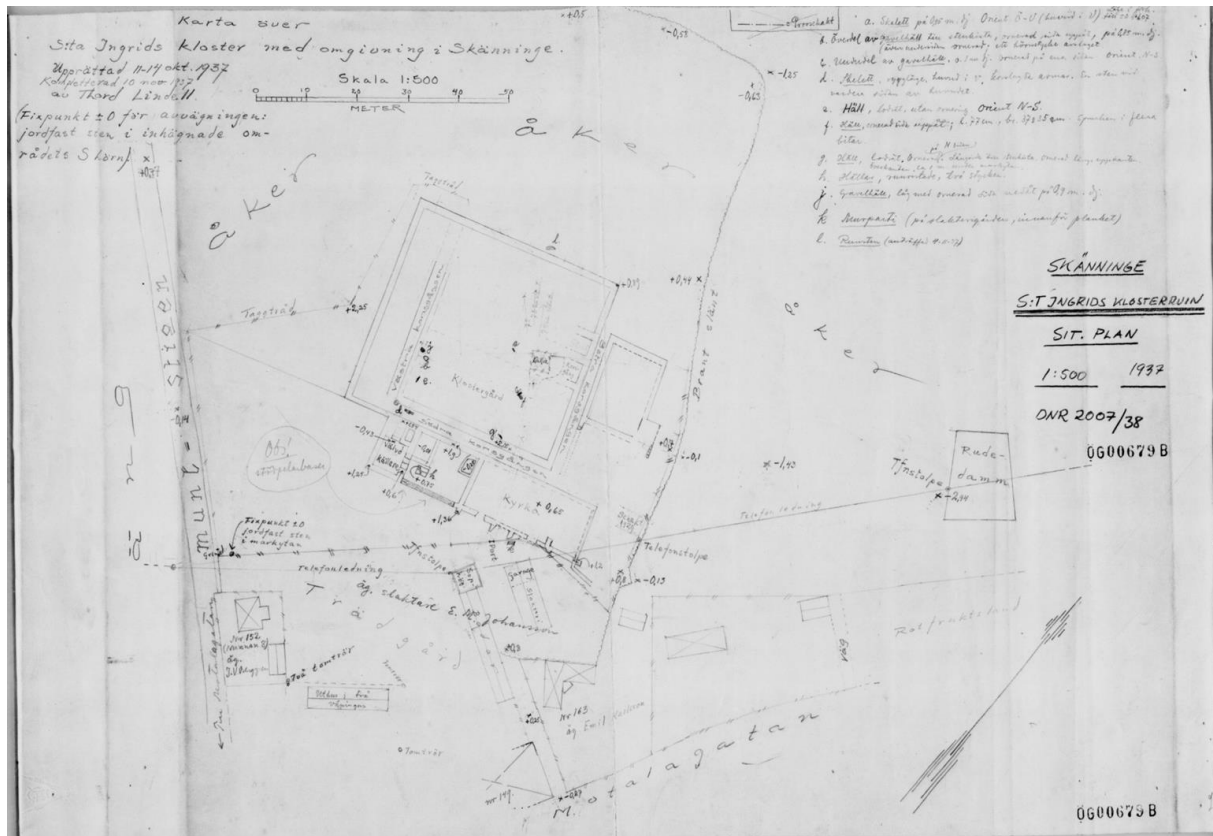

Fig. 181. S:t Ingrid's klosterområde, Skänninge. Karta av T. Lindell 1937, dnr 2007/38 (ATA) »l» i norra delen av området betecknar runstenen 283.

Fig. 182. 283. Äldsta Vadstena-
vägen, S:t Ingrid's kloster,
Skänninge. Foto B. Cnattingius
1937 (Östergötlands museum).
Runstenen i krita av T. Lindell.

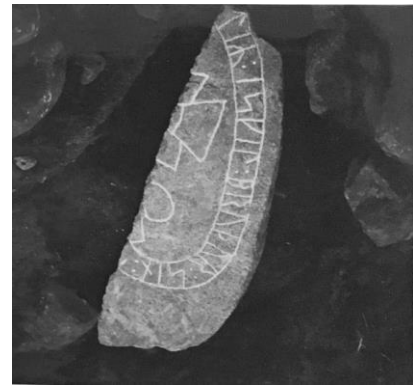

Fig. 183. 283. Äldsta Vadstena-
vägen, S:t Ingrid's kloster,
Skänninge. Foto B. Cnattingius
1937 (Östergötlands museum).

Detta dokument ingår i en digital utgåva av Arthur Nordéns supplement till Erik Brates Östergötlands runinskrifter. Manuset avslutades 1947 och var tänkt att tryckas 1948. Utgåvan publiceras fritt tillgänglig på Internet.

Texten innehåller inte nyare litteraturreferenser än 1947 och tar ingen hänsyn till modern runforskning och måste därför användas med stora reservationer. Arbetet med utgåvan avslutades 2024-12-31.